

संस्कृतवल्लरी

नवमश्रेणीनिमित्तम्

तृतीयभाषा-संस्कृत-पाठ्यपुस्तकम्

प्रकाशिका

माध्यमिकशिक्षापरिषद्, ओडिशा

संस्कृतवल्लरी
नवमश्रेणीनिमित्तम्
तृतीयभाषा-संस्कृतपाठ्यपुस्तकम्

ओडिशामाध्यमिकशिक्षापरिषदा नवमश्रेणीनिमित्तम् अनुमोदितं प्रकाशितं च ।

© माध्यमिकशिक्षापरिषद्, ओडिशा

लेखक-संपादकमण्डली

डक्टर भरत चन्द्र नाथ (समीक्षकः)
पण्डित भास्कर चन्द्र महापात्र (लेखकः)
डक्टर विपिन विहारी शतपथी (लेखकः)
डक्टर गौतम महारणा (लेखकः)
पण्डित ज्ञानरञ्जन शतपथी (संयोजकः)

लेखक-संपादकमण्डली

डक्टर उरुत चन्द्र नाथ (समीक्षक)
पण्डित भास्कर चन्द्र महापात्र (लेखक)
डक्टर विपिन विहारी शतपथी (लेखक)
डक्टर गौतम महारणा (लेखक)
पण्डित ज्ञानरञ्जन शतपथी (संयोजकः)

प्रथमसंस्करणम् - 2012
2019

अक्षरसज्जा - Bani Press, Cuttack

मुद्रणम् -

मूल्यम् -

पुरोवाक्

राज्यपाठ्यचर्यारूपरेखा (2007) राष्ट्रियपाठ्यचर्यारूपरेखाम् अनुसृत्य परिकल्पिता अस्ति ।

राष्ट्रियमाध्यमिकशिक्षा (RMS) कार्यक्रमानुसारं विद्यार्थिनां विद्यालयजीवनं व्यापकं भवेदिति योजना अङ्गीकृता । विद्यार्थिजीवने सामाजिकसमरसता भवेत् इति विचार्य परिवारतः आरभ्य शिक्षायतनमाध्यमेन समाजस्य सर्वस्मिन् क्षेत्रे सम्बन्धस्थापनाय राष्ट्रियमाध्यमिकशिक्षाकार्यक्रमः परिकल्पितः । शिक्षकान् छात्रान् च अन्तरा व्यवधानं दूरीकृत्य छात्राणाम् उन्मुखीकरणम् आवश्यकम् । अध्ययन-अध्यापननिमित्तं पाठ्यपुस्तकानां निर्माणम् एकं गुरुत्वपूर्णं कार्यम् । मनस्तत्त्वदृष्ट्या पाठं प्रति छात्राणाम् अभिरुचिवर्धनं श्रवण-कथन-पठन-लेखनविधिमाध्यमेन करणीयम् । अयम् अभिनवप्रयोगः अभिनन्दनीयः ।

विद्यार्थिनां रुचिविकाशाय आचार्याणां प्रोत्साहनं नितरामावश्यकम् । विद्यार्थिनां ज्ञानाभिवृद्धये उपादेयप्रश्नमाध्यमेन शिक्षकाः तान् प्रेरयेयुः । अत्रापि निर्धारितपाठ्यपुस्तकं प्रमुखं साधनं भवति । तत्र ज्ञानार्जनस्य विविधस्रोतसां प्रवाहोऽपि आवश्यकः ।

शिक्षायतनस्य दैनिककार्यक्रमे कार्यपद्धतौ च परिवर्तनं करणीयम् । दैनिककार्यधारायाः परिवर्तनम् अपेक्ष्यते । वार्षिककार्यक्रमाणां निर्धारणेन साकं पाठ्यक्रमस्य नियतकालशिक्षणस्य चापि समन्वयः भवेत् । शिक्षणस्य मूल्यायनं यथाविधि भवेत्, येन विद्यालयजीवने छात्राणां पाठ्यचर्चा प्रति रुचिः स्यात् । छात्राणां चिन्तनस्य प्रयोगस्य कार्यानुभवगतिविधीनां च अवसरप्रदानाय प्रचेष्टा कृता । पाठ्यपुस्तकलेखक-संपादकानां, पाठ्यक्रम निर्धारणसमितेः सदस्यानां च कृते हार्दिकीं कृतज्ञतां ज्ञापयामि ।

राष्ट्रियमाध्यमिकशिक्षानुकूलं पाठ्यपुस्तकविकाशक्रमे प्रयत्नशीला इयं परिषद् विशेषज्ञानाम् अध्यापकानां च सत्परामर्शानां स्वागतं विधास्यति । इति ।

सभापतिः
माध्यमिक-शिक्षा-परिषद्, ओडिशा,
कटकम्

शिक्षकान् प्रति

प्रेयांसि मित्राणि ! सादरं वन्दनानि । इदानीन्तनकाले संस्कृतभाषा पुनः क्लिष्टा नास्ति, मृता नास्ति कस्यचिदेकस्य संप्रदायस्य नास्ति अपितु जनसामान्यानां भाषा भवति । अनेकेषु क्षेत्रेषु इयं भाषा मातृभाषारूपेण जनैः स्वीकृता । विद्यार्थिनां मध्ये संस्कृतस्य प्रचारः, अध्यापनं प्रति आग्रहसृष्टिः, आध्यात्मिकी भावना अपि च राष्ट्रं प्रति तेषां श्रद्धाजागरणम् एतेषु विषयेषु भवादृशां विदुषां गुरुदायित्वमस्ति । पुस्तकमिदं भवतां सहायकमात्रम् । तथापि भवताम् आदर्शपाठ्यदानकर्मणि उत्साहवर्धनाय अभिनवपद्धत्या इयं संस्कृतवल्लरी प्रस्तुता ।

विषयमाध्यमेन नैतिकशिक्षा, परिवेशशिक्षा, सांस्कृतिकभावना, राष्ट्रियभावना तथा च भाषायाः सरलप्रयोगः पुस्तकेऽस्मिन् विद्यते । पुस्तकस्थाः विषयाः सूचनात्मकाः भवन्ति । भवन्तः अभ्यासबलेन छात्राणां बुद्धेःविकाशं विधास्यन्ति । संस्कृतस्य पाठनाय इयं संस्कृतवल्लरी अवश्यं भवतां सहचरी भविष्यतीति विश्वासः ।

भवताम्
लेखकमण्डली

सूचीपत्रम्

विषयाः

पृष्ठाङ्कः

गद्यभागः

1. भारतवन्दनगीतिका
2. सिंहशशककथा
3. सत्यम्
4. आत्मगुणविकासनम्
5. उत्कलगौरवम्
6. समयानुवर्तिता
7. मूढः सहायकः

- 1
- 2
- 7
- 13
- 15
- 24
- 29

सम्भाषणभागः

8. सम्भाषणम् (प्रथमम्)
9. सम्भाषणम् (द्वितीयम्)
10. समयः
11. सम्भाषणम् (तृतीयम्)

- 35
- 36
- 37
- 46

पद्यभागः

12. नीतिवाणी
13. प्रहेलिकाः
14. समयगीतिका
15. वसुमती

- 47
- 52
- 56
- 59

अनुच्छेदभागः

16. प्रथमः अनुच्छेदः
17. द्वितीयः अनुच्छेदः
18. तृतीयः अनुच्छेदः
19. चतुर्थः अनुच्छेदः
20. पञ्चमः अनुच्छेदः
21. षष्ठः अनुच्छेदः
22. सप्तमः अनुच्छेदः
23. अष्टमः अनुच्छेदः
24. नवमः अनुच्छेदः
25. दशमः अनुच्छेदः
26. चित्रविभागः

- 61
- 62
- 63
- 64
- 65
- 66
- 67
- 68
- 69
- 70
- 71

